

Waar zit 'm de win-win?

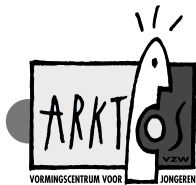
Met de 'w' van samen-werken

Op 27 november congresseert het ACW (Gent – Internationaal Congrescentrum) over 'Beweging en beleid'. Het leidmotief van deze dag 'Meer samen, meer durven, anders doen' maakt al onmiddellijk duidelijk dat de factor 'samenwerking' er een belangrijk luik van vormt.

Krachtlijn 2 (in totaal zijn er zes) heeft het specifiek over 'Meer slagkracht door meer samenwerking in de Beweging'. Hoe men dit denkt te waar te maken, wordt nader uitgewerkt in het erop geënte actieplan.

Wij wilden wel eens weten hoe geassocieerde (Welzijnszorg, Pax Christi, Arktos...) en bevoorrechte onderhandelings- en actiepartners van het ACW (Hefboom, Viboso...) aankijken tegen samenwerking met het ACW. Samenwerken doe je niet 'zomaar'. Beide partijen - zo mogen we aannemen - gaan er van uit dat het in hun beider belang is om de krachten te bundelen en zo een win-win-situatie te creëren.

Waar zit voor onze partners die *win*? Dat was onze vraag aan hen. Ziehier hun antwoorden.

Erik Vanwoensel (algemeen coördinator Arktos)

Geassocieerd en geëngageerd partnerschap

De relatie en de contacten tussen Arktos en ACW gaan een heel eind terug. Gegroeid vanuit een rijke KAJ-traditie vond Arktos (toen nog NCAV) in de jaren '90 meer en meer haar eigen dynamiek en groeide zo uit tot een zelfstandige vormingsorganisatie voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Vandaag is Arktos een autonome organisatie, actief in vijf regionale vormingscentra, gespreid over Vlaanderen.

Vanuit onze brede werking waarbij we diver-

se domeinen bestrijken (wij noemen het inrijpoorten: arbeid, onderwijs, justitie, vrije tijd, woonomgeving en welzijn), is Arktos ingebed in een veelheid van samenwerkingsverbanden en netwerken. De eigenheid van onze werking en visie op het fundamenteel aanpakken van uitsluitingsprocessen brengt mee dat wij bewust kiezen voor het actief uitwerken en onderhouden van (h)echte partnerschappen met diverse actoren.

Sinds 1998 is Arktos geassocieerd partner van

het ACW. Wat brengt ons ertoe voor de derde keer bewust te kiezen voor dit driejarige partnerschap?

KADER

Het raakpunt tussen Arktos en ACW heeft vandoen met de gemeenschappelijke strijd tegen uitsluiting. Dit fundamentele uitgangspunt, dat ons handelen richt, vinden we breder uitgewerkt in de opdrachten en doelstellingen van het ACW. Waar Arktos zich specifiek richt naar maatschappelijk kwetsbare jongeren, kunnen wij de ACW-werking en -doelstelling ten aanzien van deze groep mee helpen concretiseren.

Erik Vanwoensel

Het raakpunt tussen Arktos en ACW heeft vandoen met de gemeenschappelijke strijd tegen uitsluiting.

wordt beleidsmatig doorgaans te eng aangepakt en gekoppeld aan zeer gerichte projectlijnen, beleidsdomeinen... Ons steeds terugkerend pleidooi voor een geïntegreerde intersectorale aanpak botst vooralsnog op een beleid dat zichzelf klemgereden heeft in een

dikwijls weinig constructief hokjesdenken. We kunnen voor de uitwerking van onze brede visie een beroep doen op de deskundigheid van het ACW ten aanzien van een grote verscheidenheid aan thema's. Dit vertaalt zich in goede contacten met studiediensten, staf, onderzoekers... Het kunnen inzetten van deze expertise betekent voor Arktos onmiskenbaar een flinke meerwaarde.

SUCCES

Wanneer kun je spreken van een succesvol partnerschap? Antwoord: als beide partijen de samenwerking ervaren als boeiend, leerrijk en aanvullend, enerzijds, en als aan het einde van de rit de samenwerking voor beide partijen en tastbaar gerendeerd heeft, anderzijds. Kunnen wij m.b.t. onze samenwerking als geassocieerde partner met ACW, anno 2004 spreken van een succes? Hoe blikken we terug en, vooral, hoe kijken we vooruit?

DIT STAAT AL OP HET SCOREBORD

De voorbije zes jaar van geassocieerd partnerschap leverde alvast enkele knappe realisaties op.

Brede aandacht voor onze jongeren

Al te vaak worden onze jongeren gestigmatiseerd, geïsoleerd en gemarginaliseerd. De thematiek 'maatschappelijk kwetsbare jongeren'

Signaalopdracht

Met het leeuwendeel van onze aandacht die gaat naar de verwezenlijking van onze vormings- en ondersteuningsprojecten, blijven wij bewust kiezen voor onze signaalopdracht. Actief en resultaatgericht laten we de stem van onze jongeren klinken, zowel in diverse overlegfora als in concrete acties en initiatieven. Daarvoor vinden we bij het ACW, lokaal en op organisatieniveau, een boeiende partner. Zowel voor aanlevering van dikwijls noodzakelijke deskundigheid en studiemateriaal als voor deelname aan concrete initiatieven.

Organisatieontwikkeling

Een snel groeiende professionele organisatie als Arktos kan steeds inspiratie gebruiken. De ervaringen met en de expertise inzake organisatiekunde, communicatie, beleidsplanning... voorhanden in de beweging, levert bij tijd en wijle inspiratie voor onze zoektocht en keuzen.

HIER KIJKEN WE NAAR UIT

We staan kort even stil bij twee belangrijke kansen die we, vanuit Arktos, de volgende jaren in een verder partnerschap alle ruimte willen geven.

Het schip en de tanker

Hoe maak je van een samenwerkingsprotocol méér dan een papieren tijger? De afgelopen jaren werden ernstige inspanningen geleverd om ons geassocieerd partnerschap inhoud te geven. Op diverse terreinen boekten we succes, maar er bleven ook kansen liggen.

Vaak staat de zware en logge overlegstructuur van het ACW (ook hier worden beleidsdomeinen sterk gesegmenteerd) haaks op een snelle en slagkrachtige samenwerking. Echt vat krijgen op de verschillende actoren (personen en structuren) in de beweging die een vooraanstaande rol kunnen spelen ten aanzien van een bepaalde thematiek, vraagt naast een speciaal ACW-kompas ook een heleboel vergaderenergie. Dit verschil in cultuur, omvang, snelheid... remt heel wat kansen. Een zoektocht naar concrete werkmodellen om schip en tanker beter op elkaar af te stemmen, lijkt ons een belangrijk aandachtspunt.

Over jongeren

De thematiek van 'kind en jongeren' kan en

mag niet ontbreken in/op de ACW-agenda. De aandacht mag hierbij niet exclusief uitgaan naar de interne verjonging van de beweging (een volgens ons terechte bekommernis, overigens). Het is fundamenteel dat er bewust

gekozen wordt voor en actief gewerkt rond thema's die kinderen en jongeren (zeker de zwaksten) raken. Omdat in wezen alle thema's rechtstreeks of onrechtstreeks met kinderen en jongeren te maken hebben, worden ze vaak vergeten en geraken ze ondergesneeuwd als prioriteit.

Een gestructureerde samenwerking met organisaties zoals

Arktos is een prima formule om ervaringen en deskundigheid ten aanzien van deze doelgroep in de beweging een plaats te geven. Toch moet er voldoende *exclusieve* aandacht blijven voor deze categorie. Een stevigere en bewustere keuze, als beweging, voor de kinder- en jongerenthematiek (nationale stafmedewerker jeugd?) zou een bredere dynamiek op gang kunnen brengen, waardoor het geassocieerde partnerschap een nog grotere meerwaarde zou opleveren.

TOT SLOT

Een partnerschap is een dynamisch iets. Het moet telkens opnieuw bevroegd, geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd worden. De ervaring van de voorbije jaren en de openheid waarmee we samen vorm geven aan onze samenwerking sterken ons in de overtuiging er voluit mee door te gaan.

Erik Vanwoensel

Een zoektocht naar concrete werkmodellen om schip en tanker beter op elkaar af te stemmen, lijkt ons een belangrijk aandachtspunt.

”

Gio De Weerd (algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen)

Zeg me wie je vrienden zijn en ik zal zeggen wie jij bent

Het ACW is voor Pax Christi Vlaanderen als een goede vriendin. Een vriendschap die zeer duurzaam is opgebouwd. Dus meer dan een gehandtekende overeenkomst die het reilen en zeilen van de twee organisaties moet stroomlijnen. Net als goede vrienden onder elkaar bespreek je samen de onderwerpen die je leven meer diepgang geven, de thema's die je naar een veilige toekomst leiden en deel je de inzichten die je op jouw specifieke werkkterrein ontmoet. Wat hier volgt, is een kort relaas van een boeiende vriendschap tussen twee organisaties: ACW-koepel en Pax Christi Vlaanderen.

VAN CONTRACT TOT VRIENDSCHAP

Het associatieakkoord tussen ACW en Pax Christi Vlaanderen is ontstaan in 2000 toen Luc Delanghe, voormalig algemeen ACW-secretaris, en Chris Goossens samen met Karel Vanspringel, onze voorzitter, en Jef Van Hecken, voormalig algemeen secretaris van Pax Christi Vlaanderen, de relatie tussen beide organisaties wilden bestendigen. Vele jaren al konden we rekenen op de werklust van vele ACW-leden om ons verhaal van vrede én rechtvaardigheid mee gestalte te geven. Het associatieakkoord hield in dat Pax Christi Vlaanderen het ACW de expertise zou bieden aangaande thema's als conflictbemiddeling, geweldpreventie, vredeseducatie, vredesspiritualiteit en actieve geweldloosheid. Daarenboven werd Pax Christi Vlaanderen uitgenodigd op de ACW-raden, de Sociale Weken, de regionale kantoren in Vlaanderen en we kregen een ruim forum in *Visie, De gids op maat-*

schappelijk gebied en *Bruis* evenals in de werkgroepen Buitenlands Beleid en Europa.

BUITENLANDS BELEID EN EUROPA

Deze belangrijke ontmoetingsplaatsen van politieke mandatarissen, bestuursleden en teamleden van Pax Christi Vlaanderen laat toe dat we de dialoog voeren over Europa's defensie- en veiligheidsbeleid, over het gemeenschappelijk buitenlands beleid, over wapenhandel en de daartoe nodige certificaten, over de Europese richtlijnen die het sociale beleid behelzen, kortom over enorm veel aangelegenheden die de vrede bedreigen in het tot hiertoe van oorlog gespaarde Europa. "Europa ligt in uw bed" (*dixit* prof. B. Kerremans en L. Wyn) is een metafoor voor de ernst waarmee we de Europese ontwikkelingen moeten volgen. Zo leerden we onder-

meer van ACW-Limburg dat het de moeite loont er de Italiaanse grondwet eens op na te vlooiën. Daarin staat vermeld - met de Tweede Wereldoorlog in gedachten - dat Italië zich nooit zal binden aan een partij die zich in conflict bevindt in het buitenland. Daar kunnen vele wereldleiders

nog wat van opsteken. De rijkdom van de vele gesprekken tijdens deze vergaderingen stapelt zich ondertussen op tot een ongekende schat aan informatie. Vrienden delen die informatie.

VLAAMSE VREDESGEMEENTEN EN VLAAMS VREDESINSTITUUT

Maar ook in Vlaanderen zelf volgen we met de hulp van het ACW - en in sommige dossiers spe-

Gio De Weerd

Zonder het ACW zou Pax Christi Vlaanderen een deel van haar doelstellingen niet bereiken.

”

cifiek het ACV - enkele vredethema's op. Denk maar aan 'pesten op de werkvloer', of ACV-internationaal die we in contact brachten met Palestijnse Israëli in Nazareth (WAC) wier omstandigheden allesbehalve hoopgevend zijn, of de opvolging van dossiers inzake de wapen-export van Vlaamse bedrijven (en we zullen nu géén namen noemen). Het ontstaan van het Vlaamse Vredesinstituut brengt hierbij een aantal interessante mogelijkheden aan om die wapenuitvoer doorzichtiger te maken, maar ook om in Vlaanderen vredesonderwijs, -media en -gemeenten op de agenda te zetten en te rapporteren over de stand van zaken. Kortom, heel wat hulp kregen we van ACW-leden om in Vlaanderen vredesgemeenten op te richten; ondertussen zijn er dat al zeventig. Er is echter nog werk aan de winkel. Deze gemeenten beloofden plechtig, in een ondertekende intentieverklaring, dat ze het volgende decennium jaarlijks acties zullen ondernemen, kaderend in het thema van de vrede.

Dankzij verschillende ACW-groepen kunnen we onze ideeën over actieve geweldloosheid, ingebed in concrete gevalstudies, overbrengen bij een groot en geïnteresseerd publiek. We bieden dan ook een voordelige prijs aan voor lezingen, referaten, spreekbeurten en vormingsmomenten die onze teamleden verzorgen. Voor vrienden mag je al eens een inspanning opbrengen.

SPIRITUALITEIT VOOR DE VREDE

Er zijn de jaarlijkse contacten met de ACW-pastores. Vergaderingen die dieper in gaan op de methode, de strategie en de visie i.v.m. de Actieve Geweldloosheid. Daarnaast onderhouden we diverse contacten met religieuze verantwoordelijken en hopen via concrete vieringen de interreligieuze dialoog aan te scherpen en uit te breiden naar zoveel mogelijk leden. De positieve kracht die religie – of die nu katholiek, protestants, joods, islamitisch... of vrijzinnig is –

uitstraalt en ontwikkelt, moet je delen met elkaar. Zeker als vernieling, geweld, extremisme en oorlog het gesprek dreigen te verzuren. Religie is vaak, naast toevluchtsoord, een plaats om je zingeving met respect voor de andere(n) veilig te parkeren.

VROUWEN VOOR VREDE – MANNEN TEGEN OORLOG

De voorbije Vredesweek stond in het teken van de kracht van vrouwen voor vrede. KAV was een belangrijke sponsor en partner voor deze campagne. Gedurende die week hebben KAV-vrouwen zeer actief mensen op straat aangesproken om de politieke eis om meer vrouwen aan de onderhandelingstafel te krijgen, kracht bij te zetten. Dat mannen tegen de oorlog zijn, is overduidelijk gebleken in enkele artikelen in het KWB-ledenblad *Raak*. Hoewel in de nabije toekomst de banden nog kunnen versterkt worden, kunnen we nu al spreken van een spontane aantrekkingskracht voor het werk van Pax Christi Vlaanderen. En die kracht heeft ze nodig, wil ze een alerte en dynamische vredesbeweging blijven. Voor de volgende Vredesweek-editie zien we alvast een stevige samenwerking met de ACW-deelorganisaties zitten als het gaat om het verwijderen van alle nucleaire wapens in Vlaanderen. Met de Keniaanse Nobelprijswinnares voor ogen zouden we voor Vlaanderen kunnen zeggen: geen bommen, maar bomen voor de vrede. De actie volgt...

KLEIN BEETJE MEER VREDE IN PALESTINA-ISRAEL

Toen ik samen met Jan Renders (ACW), Luc Claessens (Broederlijk Delen) en Brigitte Herremans (teamlid Broederlijk Delen/Pax Christi Vlaanderen) in 2003 de missie naar Palestina aanvatte, werd tijdens de reis nog maar eens duidelijk dat persoonlijk contact met

organisaties de juiste weg is om vrede écht een kans te geven. In gespreide slagorde konden de drie organisaties een beetje bijdragen aan de vrede in dat gebied: respectievelijk als koepelorganisatie van het middenveld, als niet-gouvernementele organisatie (NGO) voor duurzame ontwikkeling en als vredesbeweging. Zo kunnen we nu, na één jaar, een beetje fier zeggen dat we ondermeer met het Actie Platform Palestina - waar we alle lid van zijn - een klein beetje vrede hebben gebracht in Palestina-Israël. Gandhi zei ooit dat de vrede bereikt wordt door duizend kleine stapjes in die richting te zetten. Wij hebben daar een stapje gezet!

2005: CONFLICT RUSSISCHE FEDERATIE - TSJETSJENIE OP AGENDA VOOR VREDE

Ongelofelijk blij zijn we als we op het ACW-congres van 27 november zullen merken dat Tsjetsjenië op de ACW-agenda kan komen. Naast Palestina-Israël, de Grote Meren in Centraal-Afrika en de Balkan vormt dit conflict in de Russische Federatie een belangrijk actieterrain voor Pax Christi Vlaanderen. Als het ACW dit in de toekomst mee onder de aandacht wil brengen en er samen met vele andere Vlaamse organisaties wil aan werken, dan

zijn - net als wij - ook de plaatselijke vredes- en mensenrechtenorganisaties tevreden: Memorial, Soldatenmoeders van Sint-Petersburg, Tsjetsjeens Wereldburgercongres... Maar al te vlug dreigen we in het luxueuze Westen de situatie van moeders, vaders en kinderen in oorlogsgebied te vergeten. Zelf hebben we het goed. Laten we de solidariteit die wij hier hebben opgebouwd evenals onze deskundigheid delen met het buitenland. Wellicht liggen hier nog enkele prachtige terreinen waarop we samen, in alle vriendschap, de wereld kunnen veranderen. Dat doen vrienden toch, samen geloven dat de wereld kan veranderen.

BESLUIT

Zonder het ACW zou Pax Christi Vlaanderen een deel van haar doelstellingen niet bereiken. Het associatieakkoord tussen ACW en Pax Christi Vlaanderen is dus een schriftelijke bevestiging van onze duurzame vriendschap, waarbij elke organisatie de andere de tijd gunt om haar verhaal te vertellen. Vanuit dat gesprek bouwen we mee aan het middenveld in Vlaanderen, dat invult wat politici dreigen te vergeten, dat mooi maakt wat extremisten vervuilen, dat handen aan de vrede geeft waar anderen kiezen voor geweld.

Herwig Hermans (directeur Welzijnszorg)

Samen werk maken van armoede uitsluiten

Geassocieerd partnerschap. Het klinkt eerlijk gezegd niet echt fris en dynamisch. Toch lijkt het me pas zinvol als het verfrissend is voor beide partners en een dynamisch gegeven blijft.

Samenwerken en partnerschappen aangaan: het zijn vaste gegevens in de werking van Welzijnszorg. Wat wij doen, is niet onbekend in

Vlaanderen en Brussel.

Onze activiteiten bestaan - ietwat geschematiseerd - uit:

- vergroten van kennis over en inzicht in armoede en sociale uitsluiting in onze samenleving;
- bekomen van structurele armoedebestrijding door politieke actie;

- steunen van werkingen en projecten van armoedebestrijding door fondsenwerving en financiële steun;
- uitbouwen en ondersteunen van lokale vrijwilligersinitiatieven (Welzijnsschakels) waar, samen met mensen die in armoede leven, de sociale uitsluiting wordt aangepakt.

Dat we in Vlaanderen een relatieve bekendheid genieten, is niet enkel toe te schrijven aan onze inbedding in de Vlaamse kerkgemeenschap. Het is ook een gevolg van onze consequente keuze om samen te werken.

De 'campagnepartners' nemen een prominente plaats in bij ons. Afhankelijk van het thema en de invalshoek van onze campagnes (dit kan zowel deelthema als deelgroep zijn) wordt een aantal organisaties aangezocht dat het initiatief van begin tot einde mee opbouwt en ondersteunt.

Het gaat dan om organisaties die ons inhoudelijk kunnen bijstaan of die de draagwijdte van onze campagnes vergroten via hun netwerk. Voor beide soorten campagnepartners levert dit meestal een belangrijke meerwaarde op. Organisaties zien 'hun' thematiek graag eens via zo'n campagne bij het grote publiek en bij de beleidsverantwoordelijken gebracht. 'Bewegingspartners' zien in hun deelname aan de Welzijnszorg-campagne hun missie om aandacht te hebben voor sociaal uitgeslotenen concreet ingevuld.

KNOWHOW EN NETWERK

Het ACW en meerdere deelorganisaties hebben in de campagnes van de voorbije jaren al meermaals een belangrijke rol als partner opgenomen. Zowel op vlak van inhoud, als op vlak van verbreding.

Dit was en is voor ons erg belangrijk. We doen

Herwig Hermans

Wij doen graag een beroep op de *know-how* en het sterke netwerk van het ACW.

”

graag een beroep op de *knowhow* en het sterke netwerk van het ACW. Het heeft onze politieke eisen meer kracht gegeven, én inhoudelijk én door de ruime steun die ze kregen.

Maar we zijn ervan overtuigd dat die samenwerking ook voor het ACW een voordeel is. In haar politieke strategie is het een belangrijke aanvulling bij de eigen bewegingsstandpunten en het werk van de mandatarissen. Het is ook duidelijk kleur bekennen in de keuze voor een sociaal rechtvaardige samenleving met oog voor de zwaksten.

STAP VERDER

Maar met het geassocieerde partnerschap hebben we nog een stap verder gezet dan de campagnesamenwerking.

We moeten het toegeven. Armoede uitsluiten is een zéér ambitieuze doelstelling. En met onze campagne zetten we zéér belangrijke stappen. Maar er zullen nog andere wegen moeten bewandeld worden. Vandaar dat we onze bewuste keuze om samen te werken, ook buiten de campagne een plaats geven. Het kan dan gaan om: projectensteun door samenwerking met andere fondsen, sensibilisering door - ondermeer - samenwerking met uitgeverijen, netwerkvorming met andere armoedebestrijdingorganisaties zoals het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord nemen. En dus ook met ACW.

Een bewuste keuze die niet enkel is ingegeven door de positieve evaluatie van de samenwerking in/via campagnes.

Het is bekend dat ons systeem van sociale zekerheid heel wat mensen uit de armoede houdt. Vanuit ons oogpunt 'armoedebestrijding'

is het verbeteren van dat sociale vangnet dan ook een wezenlijk element. Vakbonden en mutualiteiten spelen daarin een belangrijke rol. En in de huidige maatschappelijke context zal de opdracht misschien veeleer liggen in het bewaken van het sociale vangnet, dan in het effectief verkleinen van de mazen. Vanuit die invalshoek is partnerschap met ACV en CM dan ook belangrijk.

Campagne voeren is onze kracht. Maar er zit ook een keerzijde aan vast. Eenmaal de campagne afgerond en een nieuwe aangevat, dienen we de aandacht voor een thema los te laten. Als we die aandacht en de opvolging van een thema in de schoot van een andere organisatie kunnen leggen, is dat voor ons een belangrijke meerwaarde. Ook op dat vlak is het geassocieerde partnerschap een formule die heel wat mogelijkheden biedt.

KANSEN TEN VOLLE BENUTTEN

Ik geloof stellig dat de mogelijkheden die in het partnerschap vervat liggen nog beter kunnen benut worden. Zonder hier volledig te willen zijn, som ik een aantal elementen op.

- Onze kennis van en inzicht in armoede en armoedebestrijding zouden we nog meer kunnen ontsluiten naar de deelorganisaties die, in hun dienstverlening en zorgverstrekking, men-

Herwig Hermans

Geassocieerd partnerschap laat toe 'dubbelwerk' in vraag te stellen en door samenwerking elkaar te versterken.

sen bereiken die in armoede leven. Een 'juiste' visie op armoede en de aanpak ervan kunnen de maatschappelijke dienstverlening versterken.

- Welzijnszorg is erkend als beweging en Welzijnsschakels als vereniging binnen het decreet op het

sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ook op dit terrein zijn er verdere mogelijkheden tot overleg en samenwerking. Het traditionele verenigingsleven dat zijn oorsprong en groei vaak kende vanuit een sterke emancipatiedynamiek weet zich vandaag immers uitgedaagd door de vraag of het die rol nog voldoende opneemt en of het nog voldoende de juiste doelgroep bereikt.

- Geassocieerd partnerschap laat toe 'dubbelwerk' in vraag te stellen en door samenwerking elkaar te versterken. Wellicht kunnen wij nog meer terugvallen op de in de studiediensten aanwezige kennis. En wellicht kunnen bepaalde initiatieven die nu door het ACW (of deelorganisaties ervan) genomen worden - zoals steun aan projecten en ontwikkeling van educatieve materialen in het kader van armoedebestrijding - sterker dan vandaag het geval is op Welzijnszorg georiënteerd worden.

Wij evalueren het partnerschap in elk geval positief. Maar zoals in andere partnerrelaties kan de tijd voor verbetering en verdieping zorgen. Als we er blijven werk van maken tenminste. Anders dreigt het geassocieerde partnerschap niet enkel onfris, maar ook weinig dynamisch over te komen...

Herman Raus (directeur Vlaams Instituut ter Bevordering en Ondersteuning van de Samenlevingsopbouw - Viboso)

Samenwerking tussen Opbouwwerk en ACW: twee valabele motieven

We hebben in Vlaanderen een hele reeks woorden om samenwerking - of misschien veeleer het gebrek daaraan - te

omschrijven: overleg, uitwisseling, dialoog, forum, staten-generaal, holding, fusie.

De prijs voor verhullende woordkunst wordt echter moeiteloos weggekaapt door 'netwerking'. Los van de herinnering die dat bij mij oproept aan haakwerk op zondag, en dus aan nutteloosheid, staat deze *trendy* term eigenlijk voor niets meer of minder dan de twee zijden van de gedegen klassieke politieke cultuur: ons kent ons van de vorige receptie, enerzijds, en met wie uit mijn elektronisch netwerk moet ik dit regelen, anderzijds. Niks op tegen dat de betere decielen van de samenleving op die manier samenwerken, maar wie af en toe eens contacten heeft in de netwerkloze wereld van uitsluiting en achterstelling, krijgt snel argwaan bij deze vorm van besloten efficiëntie. Ikzelf zie maar één nuttige vertaling van het mooie samenwerkingsidee: gemeenschappelijk initiatief met respect voor complementariteit.

Wat het Opbouwwerk doet, is, samen met groepen van mensen die hun grondrechten niet kunnen laten gelden, werken aan structurele oplossingen voor de problemen waarmee ze geconfronteerd worden. Het Opbouwwerk doet dat steeds vanuit een onafhankelijke opstelling en in samenwerking met andere betrokken en/of nuttige actoren. Zijn er in dit kader objectieve of andere redenen te bedenken waarom een sterke middenveldorganisatie als het ACW zou 'samenwerken' met een bescheiden speler als het Opbouwwerk? Ik zie twee valabele motieven.

STENEN LEGGEN OM STROMING TE VERANDEREN

Het ACW en het Opbouwwerk inspireren zich in hun missie en werking - ondanks geregelde opstoten van interne twijfel en externe kritiek - allebei op dezelfde fundamentele waarden: democratie, gelijkwaardigheid, herverdeling, respect en dus solidariteit. Voor wie nog durft

stil te staan bij de hernieuwde onzekerheid van vele duizenden werknemersgezinnen en bij het weggemoffelde harde bestaan van, pakweg, tien procent van de Vlaamse bevolking, wordt deze keuze stilaan opnieuw vanzelfsprekend. Maar dat neemt niet weg dat deze boodschap een bedreiging is voor de Vlaamse kleinburgerlijkheid: niemand heeft het recht mijn welvaartspositie zelfs maar in vraag te stellen.

Als beide organisaties af en toe een steen op dezelfde plek in de rivier zouden leggen, meandert de samenleving allicht iets méér in de door beide gewenste richting. Er is immers nog geen draagvlak voor een nieuw groot ethisch discours - dat is de pastorale rol die de media zich hebben toegeëigend. Wat wel dringend nodig is, zijn meer gemeenschappelijke initiatieven die op het lokale niveau concreet gestalte geven aan de waarden waar we voor staan.

Dit soort samenwerking heeft een directe en positieve impact op het sociale klimaat in buurten en op de basishoudingen van wijkbewoners. Mensen krijgen opnieuw interesse en vertrouwen. Vermoedelijk vormt dit soort openheid voorlopig het enige echte wapen om de verzuuring te keren. Eén uit meerdere voorbeelden is de concrete samenwerking die is gegroeid in de wijk Coloma, aan de rand van Mechelen, tussen KWB/ACW/parochie en het opbouwwerkproject in deze moeilijke buurt. De maatschappelijke effecten zijn er: minder angst voor allochtone en autochtone probleem mensen; "die van de blokken" worden minder vreemd; groeiende bereidheid om samen te zoeken naar gedragen oplossingen voor overlast. Een voorzichtig en voorlopig perspectief in dit stukje samenleving heeft vorm gekregen. Als ik zo vrij mag zijn: voor de scherpstelling van de maatschappelijke rol van het ACW en zijn militanten levert dergelijke samenwerking winst op. Een stap

Herman Raus

**Alleen de zwaar-
moedige werpt
achteloos stenen in
de rivier.**

”

terug zetten naar de stille woede van achterstelling helpt om solidariteit een geactualiseerde en toekomstgerichte invulling te geven. Alleen de zwaarmoedige werpt achteloos stenen in de rivier.

SAMENWERKING: STRATEGISCH NOODZAKELIJK

Samenwerking gaat natuurlijk in de eerste plaats over meer en beter resultaat in hoofde van de betrokken partners: wat valt er te winnen? Samenwerking moet pragmatisch en strategisch zijn. Wie heeft hier wat te winnen?

Het Opbouwwerk probeert samen met de betrokken groepen toe te werken naar structurele oplossingen voor hun problemen. Laat het nu zo zijn dat één van de essentiële elementen van achterstelling bestaat in het geen toegang hebben tot de structuren. Bovendien beginnen de politiek, de systemen en de structuren pas te functioneren vanaf en boven een absolute ondergrens, die omschreven kan worden als het functioneringsniveau van de gemiddelde Vlaming. Een dubbel strategisch probleem dus voor het Opbouwwerk en zijn doelgroepen, waarop alleen via werken in partnerschap een methodisch antwoord kan gegeven worden.

Het Opbouwwerk kan en wil niet geïsoleerd handelen. Een duidelijk lokaal en Vlaams partnerschap tussen Opbouwwerk en ACW is met andere woorden pure winst voor onze doelgroep. Het 'Platform Wonen' vormt hiervan een mooie illustratie. Het is een stap in de richting van 'sterker neemt het mee op voor zwakker'.

Het Opbouwwerk heeft in de voorbije twintig jaar een deskundigheid opgebouwd die rijk is en uniek. Als thema's aan de orde zijn als parti-

cipatie van achtergestelde groepen, probleemgericht en -oplossend werken, *empowerment* van armen, leefbaarheid in buurten - en dat zijn ze vandaag meer dan ooit - dan vind je nergens een grotere expertise. Hier kan het ACW delen in de winst.

Deze deskundigheid is beschikbaar, maar verdient een veel ruimere verspreiding en toepassing. De maatschappelijke stroming en de politieke dynamiek die het ACW lokaal en Vlaams tot stand wil brengen, zal ongetwijfeld winnen aan impact en diepgang als de opbouwwerk-expertise meer wordt benut en geïntegreerd in de ACW-strategieën.

Opbouw- en buurtwerkers zijn onafgebroken bezig met samenlevingsproblemen, en dus met politiek, vooral lokale politiek. Hierbij wordt van hen verwacht dat zij professioneel en evenwichtig omgaan met het - soms gedeeltelijke en soms flagrante - falen van het politieke systeem. De onafhankelijke manier waarop het Opbouwwerk met dit gegeven omgaat - en moet omgaan - wordt niet altijd gewaardeerd. Ten onrechte, voeg ik daar uiteraard aan toe.

Herman Raus

'Platform Wonen' is een stap in de richting van 'sterker neemt het mee op voor zwakker'.

”

Hebben Opbouwwerk en ACW ook wat de plaatselijke politiek betreft geen gemeenschappelijke strijdpositie: door middel van betrokkenheid en participatie werken

aan een sociaal gecorrigeerd en probleemoplossend lokaal beleid? Ook hier zouden complementariteit en gemeenschappelijk initiatief op termijn kunnen bijdragen tot een meer evenwichtige en dynamische invulling van de aan gang zijnde beleidsdecentralisatie. Dat heet dan mooi een 'win-win-situatie'.

Bij herlezing blijkt deze reflectie toch vooral een pleidooi voor meer en goed gerichte gemeenschappelijke initiatieven.

Dirk Dalle (directeur/gedelegeerd bestuurder Hefboom)

Partners voor meer solidariteit

Het ACW en Hefboom zijn, zoals het jargon het uitdrukt, "geprivilegieerde partners". Voor beide partijen - en vooral voor hetgeen ze nastreven - is dat een goede zaak.

De doelstellingen en werking van het ACW, en van de organisaties in de Beweging, zijn de lezers van dit tijdschrift allicht genoegzaam bekend. De doelstellingen van Hefboom zijn misschien minder 'gemeengoed'. Het is daarom zinvol om daar kort even bij stil te staan.

Hefboom streeft naar een samenleving waarin iedereen een volwaardige plaats heeft, waar er gelijke en faire kansen zijn inzake opleiding en werkgelegenheid, huisvesting, welzijns- en gezondheidszorg, en waar er voldoende aandacht is voor milieu en duurzaamheid. Hefboom kiest dus voor een meer solidaire samenleving. Daartoe wil het organisaties en ondernemingen die op dit terrein werken, ondersteunen met financiering en adviesverlening. Hefboom levert die *service* aan honderden organisaties en ondernemingen in Vlaanderen en Brussel: sociale werkplaatsen, arbeidszorgcentra, beschutte werkplaatsen, opleidingsprojecten, buurtdiensten, verenigingen waar armen het woord nemen, kansarmoedeprojecten, welzijnsinitiatieven, milieuprojecten...

ZES MAATSCHAPPELIJKE FACTOREN

Hefboom is dus financier en heeft daartoe een ruim aanbod ontwikkeld: investerings- of bedrijfskapitaalkrediet, kapitaalparticipatie of overbruggingskrediet of andere formules op

maat van de geldzoekende organisatie. Nochtans blijft Hefboom voorzichtig bij het toekennen van financiële middelen. Naast een grondig onderzoek naar de economische haalbaarheid van het project en de competentie van het management, moet de kredietvrager duidelijk zijn maatschappelijke doelstellingen aantonen. Hefboom kijkt naar zes maatschappelijke factoren: werkgelegenheid voor mensen uit de kansengroepen, gebruik van milieuvriendelijke producten en diensten, eerlijke handelsrelaties, democratisch ondernemerschap, maatschappelijke vernieuwing en bestrijding van kansarmoede.

Ook inzake adviesverlening is er een aantal concrete producten (financiële doorlichting, opmaak ondernemingsplan, *social audit*...), maar uiteraard wordt er vooral maatwerk geleverd.

Voor zijn werking steunt Hefboom op zijn aandeelhouders. Met meer dan 1.500 zijn ze ondertussen, en samen brengen ze ongeveer 10 miljoen euro in de coöperatieve vennootschap in. Dat kapitaal wordt terug geïnvesteerd in de sociale economie en in organisaties die 'solidariteit' hoog in het vaandel voeren. Op basis van dat eigen vermogen wordt verder ook een hefboom-effect gecreëerd doordat een aantal financiële partners méé over de brug komt: Dexia Bank, Groep Arco, VDK Spaarbank, Mercator Bank en, recent, het federale kringloofonds.

Zeg nu zelf, als we de fundamentele uitgangspunten van het ACW en Hefboom naast elkaar plaatsen, dan merk je vooral overeen-

komsten. Beide ijveren voor meer solidariteit en meer sociale rechtvaardigheid; beide kiezen voor een democratische en verdraagzame samenleving; beide zetten zich in voor duurzaamheid en kwaliteit van het leven...

Het is dan ook niet te verwonderen dat ze elkaar vonden, en formeel beslisten tot samenwerking. Het bilan van de voorbije jaren is positief.

RUIMER DRAAGVLAK

Voor Hefboom is het partnerschap met het ACW een goede zaak.

Een aantal geledingen van het ACW (afdelingen, verbonden...) en deelorganisaties van de Beweging namen een kleinere of grotere participatie in het kapitaal van Hefboom of kenden een achtergestelde lening toe. Daardoor beschikt de vennootschap over meer middelen om te investeren in de sociale economie. Door het al eerder genoemde 'hefboom-effect' wordt de waarde van de inzet van middelen verder gemaximaliseerd.

Naast deze rechtstreekse input is er ook samenwerking met Groep Arco. Die is niet alleen aandeelhouder in Hefboom, maar toonde ook bereidheid om - op basis van een dossieranalyse door Hefboom - een aantal grotere projecten gezamenlijk te financieren. Ook de samenwerking met Procura, door Arco

opgericht als kenniscentrum voor de *social profit*, betekent voor de dienstverlening van Hefboom een verrijking.

De ondersteuning door het ACW geeft Hefboom ook een ruimer draagvlak. De organisatie wordt niet alleen regelmatig in de kij-

ker geplaatst (artikel in *Visie* of *Bruis*, uitnodiging voor een activiteit of een uiteenzetting...), ze krijgt op die manier ook kansen om zich voor een ruimer publiek kenbaar te maken. Tevens zijn er mogelijkheden om aandachtspunten en standpunten te formuleren en te signaleren. Zodoende krijgen sommige zaken ook een beleidsmatige vertaling...

Ten slotte neemt het ACW ook verantwoordelijkheid op in de organisatie Hefboom en brengt de Beweging ook rechtstreeks deskundigheid en ervaring in door mandaten op te nemen in de raad van bestuur en in het kredietcomité.

ENORME EXPERTISE

Wij zijn ervan overtuigd dat de samenwerking met Hefboom ook voor het ACW een meerwaarde met zich meebrengt.

Door ondernemingen en organisaties die actief zijn op het vlak van 'solidariteit' te ondersteunen, geeft Hefboom mee vorm aan de doelstellingen waar de Beweging voor staat. Via Hefboom gaat het ACW een partnerschap aan met honderden organisaties in de sociale economie en de ruimere *social profit*. Zo kunnen er bruggen geslagen worden naar een hoop andere mensen en groepen. En daaruit kunnen tal van praktijkervaringen én contacten gedistilleerd worden die ook voor

de Beweging inspirerend en verrijkend kunnen zijn.

Hefboom is trouwens actief in ACW-werkgroepen (ondermeer Sociale economie) en werkt regelmatig mee aan door ACW-organisaties opgezette informatie- of vormingsmomenten.

Dirk Dalle

Als we de fundamentele uitgangspunten van het ACW en Hefboom naast elkaar plaatsen, dan merk je vooral overeenkomsten.

”

Nogal wat mensen die in de Beweging actief zijn, engageren zich ook concreet in sociale-economieprojecten of in initiatieven voor de aanpak van kansarmoede... Als daar vragen bij zijn, neemt men gemakkelijk contact op met Hefboom. Doorheen de jaren is immers een enorme expertise opgebouwd rond de meest uiteenlopende zaken waar deze organisaties mee te maken hebben. De adviesdienst van Hefboom is overigens een gewaardeerde *consultant* bij de ontwikkeling van organisaties en ondernemingen. Er wordt voor gezorgd de dienstverlening ook financieel toegankelijk te houden.

Last but not least biedt Hefboom ook mogelijkheden aan mensen en groepen met - beperkte of ruimere - financiële middelen. Investeren in Hefboom-aandelen is veilig, levert een financieel rendement op (we streven ernaar - en slagen er meestal ook in - om een dividend van 2% uit te betalen) alsook een hoog maatschappelijk rendement (ondermeer tewerkstelling van

mensen uit de kansengroepen) en kan al vanaf 250 euro... Niet te verwonderen dus dat dit voor nogal wat personen en groepen uit de Beweging een interessante formule is.

IN DE TOEKOMST...

We besluiten. De samenwerking ACW-Hefboom is voor beide partijen een goede zaak, maar is het in de eerste plaats voor de sociale economie en voor iedereen die daar mee te maken heeft. Er zijn meer middelen beschikbaar en er zijn meer kansen om het thema in de maatschappelijke kijker te plaatsen. Waarmee niet gezegd is dat alle concrete acties uitgeput zijn of niet voor verbetering vatbaar zouden zijn. Ook niet dat we ons niet dienen te bezinnen over de weg die we verder willen gaan. In het zog van het ACW-congres op 27 november kan, bijvoorbeeld, opnieuw stilgestaan worden bij het geprivilegieerde partnerschap en de vormen die dat ook in de toekomst kan aannemen.

Dirk Dalle

De samenwerking ACW-Hefboom is voor beide partijen een goede zaak, maar is het in de eerste plaats voor de sociale economie.

”